

Natur og vandmiljø

Hvilken natur kan der skabes på de organogene arealer?

Når landbrugsarealer tages ud af produktion og vådlægges, vil der indfinde sig vilde plantearter af blomster, græsser, siv, buske og træer.

Viden om

Antal sidebesøg: 33

Næringsstoftilgængelighed, surhed, fugtighed og lys har stor betydning for hvilke arter, der vil trives i et område. Og naturlige processer som dynamik og forstyrrelser, f.eks. naturlig hydrologi og afgræsning, har betydning for, om arterne formår at kolonisere området, hvordan de konkurrerer om de forskellige ressourcer og fordeler sig imellem hinanden.

Er forholdene og påvirkningerne nogenlunde stabile, vil der med tiden opstå naturtyper med en række typiske arter, der er tilpasset miljøet.

Med lavbundsprojekterne vil der derfor være et potentiale for at udvikle en række forskelligartede naturtyper afhængigt af jordbund, næringsstofniveau og tilstrømning, vandstand, vandstrømninger og forvaltning. Da størstedelen af arealerne som udgangspunkt bliver fugtige eller våde, vil der kunne indfinde sig naturtyper, som enge, kær, moser, søer og sumpede krat og skove, og variationer (undertyper) af disse.

Nogle projektområder er så store og varierede, at der må forventes en blanding af forskellige mere eller mindre velafgrænsede naturtyper sammen i et landskab, der får karakter af et stort vådområde.

Hvis et projektområde modtager vand fra et opland med meget intensivt drevet landbrug og ligger i vandopland med betydelige kvælstofreduktionkrav, kan der være et mål om at lavbundsprojektet modtager og omætter kvælstof, således at det også har en miljøeffekt.

Naturen i disse områder vil vedblive at være præget af et højt næringsstofniveau og vil fortrinsvist blive koloniseret af ret almindelige næringskrævende arter, tilpasset våde og fugtige forhold. Hvis arealerne ikke forvaltes ved f.eks. afgræsning eller slæt, vil de udvikle rørskov, rørsump evt. krat og sumpskov.

Billede 2. Rørsump og krat på næringsrig lavbund. Her dominerer pil og el, tagrør og brændenælder. Foto: Winnie Heltborg, SEGES Innovation.

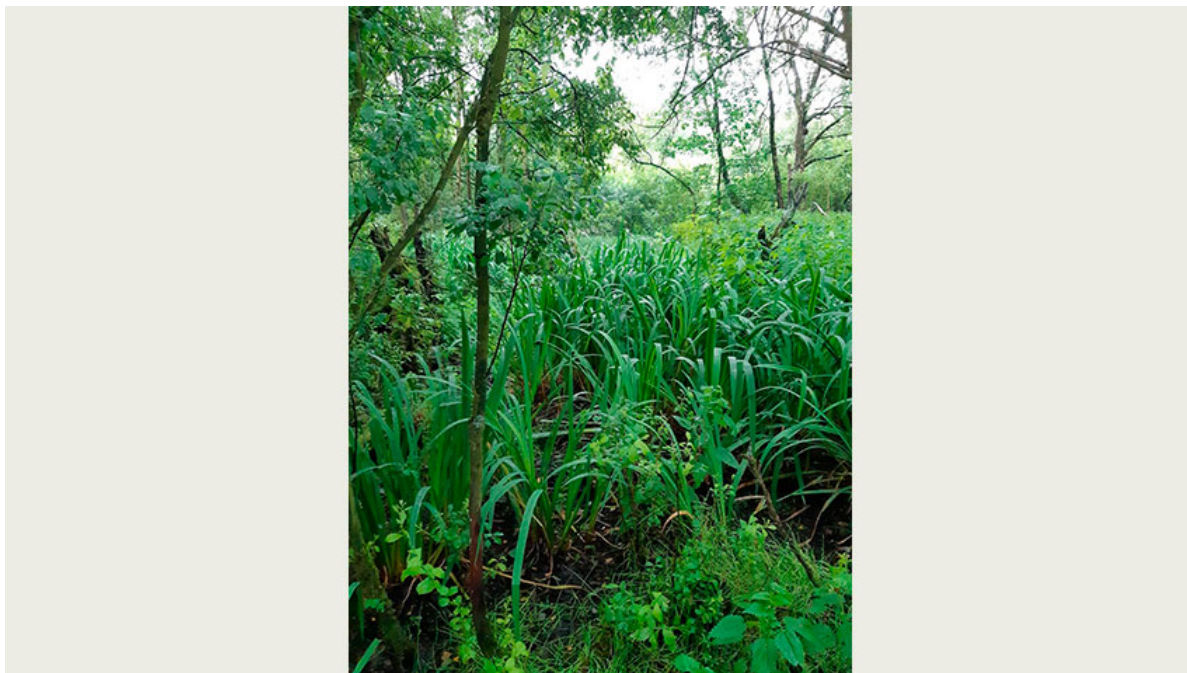
På arealer, der forvaltes ved slæt og afgræsning vil arealerne kunne fastholdes mere lysåbne og få karakter af kultureng, næringsrig mose/kær samt evt. søer.

Billede 3. Næringsrig eng under afgræsning. Her er der fortsat mange af de næringskrævende arter, talrige tidsler og lysesiv. Foto: Winnie Heltborg, SEGES Innovation.

Hvis projektområdet primært har et opland med meget natur og begrænset næringstoftilførsel, vil jorden blive mere udpint og nærringsfattig. Området kan blive koloniseret af mere nøjsomme arter, der ikke er helt så almindelige i det danske landskab.

Hvis disse arealer ikke forvaltes med afgræsning eller slæt vil de dog også som oftest gro til i røskov og krat, om end rør og krat af lidt andre arter end på de næringsrige arealer.

Billede 4. Sumpskov på sur og næringsfattig våd jord. Her er der en lidt større artsvariation end i de næringsrige krat og ofte mange særlige mosser og svampe. Foto: Winnie Heltborg, SEGES Innovation.

I særlige områder, områder med meget sur jordbund eller meget kalkholdig jord og opstrømmende hårdt grundvand, gror buske og træer dårligt og her vil der kunne opstå mere eller mindre stabile naturtyper af henholdsvis fattigkær og hængesæk eller rigkær og kildevæld.

På de øvrige arealer under mere almindelige og næringsfattige forhold vil arealerne holdes mere lysåbne med afgræsning og slæt.

Billede 5. Nyetableret lavbundsprojekt i et område med meget natur og sur sandetjord/tørvejord. Her er der mange forskellige arter af græs og et vist præg af lysesiv, der trives under mere moderat fugtighed og næringsstofniveau. Foto: Winnie Heltborg, SEGES Innovation.

Forvaltning, ved afgræsning og slæt kan også øge hastigheden på udpiningen og gøre det lettere for de nøjsomme arter at klare sig i konkurrencen med kraftige, næringskrævende planter. Dermed kan rigkær og fattigkær mv. indfinde sig, trods at forholdene er mindre ekstreme.

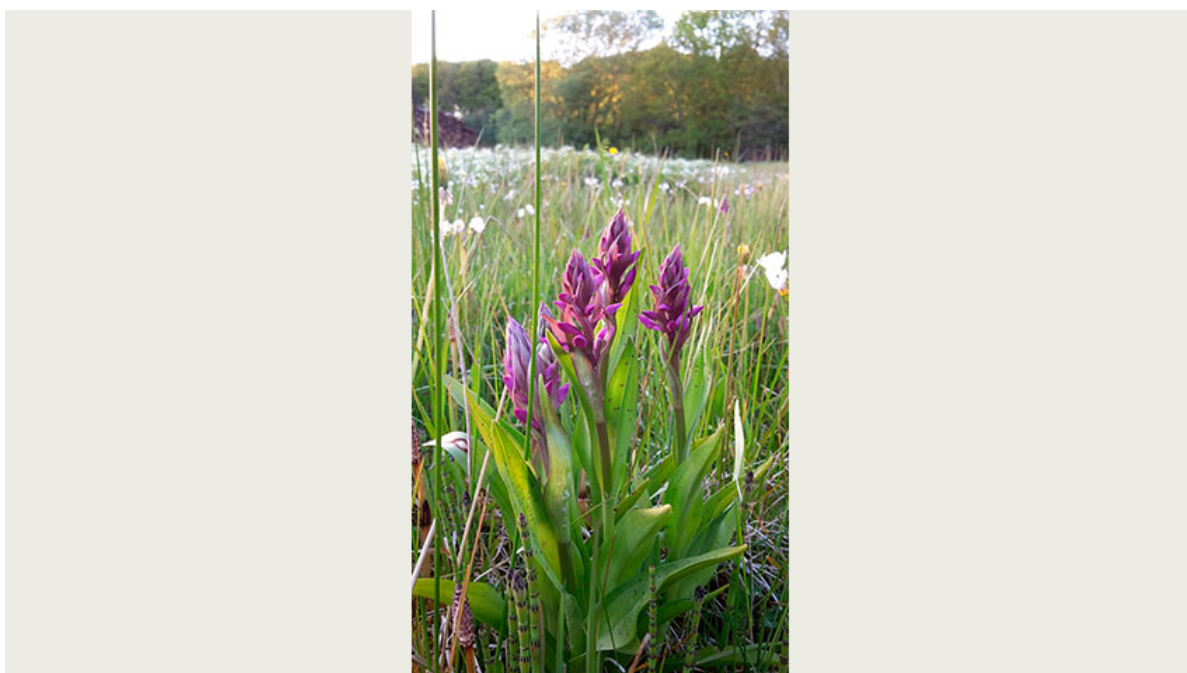

Billede 6. Ekstensivt afgræsset rigkær. Her er der mange forskellige arter af græs, halvgræsser, siv og blomstrende urter som den smukke lyserøde trævelekrone. Foto: Winnie Heltborg, SEGES Innovation.

I lavbundsprojekterne er skal områderne tages ud af produktion og henlægges varigt som græs- og naturarealer. Med lavbundsordningerne er der ingen specifikke mål for naturen i projektområdet, men ønsker man som lodsejer at øge kvaliteten af naturen ved at skabe levesteder for mere sjældne og truede arter og naturtyper, kan man skubbe naturen lidt på vej med en forvaltningsindsats.

Udviklingen kan gå langsomt, særligt hvis der er langt til eksisterende god natur, der kan fungere som frøkilde og hvis næringsstofpuljen i jorden er høj. Så man skal væbne sig med tålmodighed.

De naturtyper, der indfinder sig vil rumme skjul, levesteder og fødekilder for vildt og et rigt insekt- og fugleliv. Mere sjældne naturtyper og blomster har også ofte flere sjældnere insekter tilknyttet. Og møg fra græssende dyr kan skabe grundlag for en større mangfoldighed af store insekter til glæde for endnu flere arter af fugle.

Billede 7. Målgøgeurt i rigkær på gammel landbrugsjord. Arealet er forvaltet med slæt i mange år. Foto: Winnie Heltborg, SEGES Innovation.

Under helt særlige forhold og med rigtigt meget tålmodighed, kan man genskabe unikke naturtyper som højmoser. Højmose er en meget sjælden og internationalt højt prioriteret naturtype, der tilmed kan binde betydelige mængder kulstof.

Billede 8. Gammel højmose, som har været udnyttet til tørvegraving, men nu er mere intakt igen. Foto Winnie Heltborg, SEGES Innovation.

Læs mere om indsatser for biodiversiteten: [Indsatser for biodiversitet efter etablering af lavbundsprojekt](#)

Emneord

Lavbundsprojekter

Publiceret: 09. december 2022

Opdateret: 09. december 2022

Vil du vide mere?

Winnie Heltborg

Specialkonsulent, Natur

SEGES

whb@seges.dk

+45 2374 3032

Støttet af

SEGES Innovation P/S Tlf. 8740 5000
Agro Food Park 15 Fax. 8740 5010
8200 Aarhus N Email info@seges.dk

